

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 4

91. ÅRGANG

3. MARS

1979

DET HELLIGE RUSSLAND	S. 2
FASTEAKSJON 1979	S. 6
KIRKEN OG BIBELVITENSKAPEN	S. 8
PAVENS ÅPNINGSTALE I PUEBLA	S. 10

NESTE NUMMER KOMMER 17. MARS 1979

Det hellige Russland i ny skikkelse

Finnes det i vår samtids-litteratur noe mer vesentlig enn de russiske eksilforfattere? Deres verker har en autoritet som forvirrer oss, fordi de er sprunget ut av en erfaring av svette og blod, av kulde og hete, av erfaringer som feier alt overflødig og utvendig tilside og bare lar den nakne sannhet om liv og død bli tilbake. Disse forfattere får oss til å kjenne tomheten og lettsindigheten i våre teoretiske luftslott og det latterlige i vårt ideologiske pusleri. Med sine mange innbyrdes ulikheter i stil, politikk og tro har de russiske «ulikt-tenkende» ett felles: De bekjenner seg til en fundamental menneskelighet, en medmenneskelighet som er sentral for hele den store russiske tradisjon. Den er et uttrykk for en udødelig sjel, som seksti års målbevisst utrydningsspolitikk ikke har fått bukt med, og som nå fremtrer mer seiersbevisst enn noensinne.

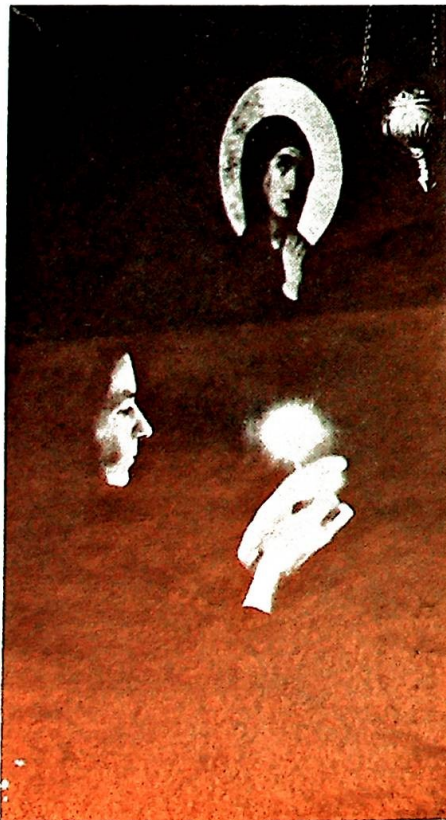
Vladimir Maximov

En av de fremste representantene for den russiske eksil-litteraturen er Vladimir Maximov, som Brombergs forlag har hatt den gode idé å satse på. I 1976 utkom «Sju dagar av skapande», samt «Farväl från ingensstans», og i 1977 kom «Karantän». Tilsammen utgjør de tre bindene en litterær innsats som uten tvil plasserer Maximov i forreste rekke blant forgjengerne Pasternak, Bulgakov og Solsjenitsyn.

Vladimir Maximov ble født i 1932, og fikk en oppvekst som — ifølge de fleste gjeldende teorier — burde ha gjort ham til en taper i et hvilket som helst samfunn, og i særdeleshet i det sosialistiske, der man så visst ikke tar lett på lov og orden. Barnehjem, oppfostringsanstalter, fengsler og arbeidsleirer var de faste holdepunkter i en forøvrig omflakkende tilværelse hvor inntektskildene vekslet mellom narkotikasmugling, småtyverier og varieté-opptredener. Denne tiden har han skildret i «Farväl från ingensstans» som må betegnes som rent selvbiografisk. Det er en utviklingsroman i Gorkis mening, en «røverroman» i slekt med Alexandre Dumas, — Maximov har forøvrig fortalt at «De tre musketerer» var boken for ham under hele oppveksten, fra den hentet han leveregler på alle områder. Det er også en «moralitet» hvis grunnleggende idé er friheten, men-

neskets indre frihet, dets valgfrihet. Om noen har hatt grunn til å legge skylden for sin skjebne på «samfunnet», «den sosiale arv» eller liknende syndebukker, så er det bokens Vlad, men han gjør det ingen steder. Han vet at midt i all motbydelighet kan han likevel velge, og faktisk velger han, iblant riktig, ofte galt, men valget er hans eget, likesom ansvaret. Hvert avsnitt i boken sammenfattes og bedømmes ut fra den aktuelle situasjon av en mann som har nådd og passert livets midtpunkt, og bedømmelsen munner som oftest ut i en «syndsbekjennelse». Men bevisstheten om å ha sviktet medfører ikke den skrekk for en straffende Gud som er så vanlig hos oss i vest, og som i sekularisert utgave blir til skyldkompleks. Den etterfølges i stedet av den ømhet for mennesket og den ydmyke tillit til Guds barmhjertighet, som er så karakteristisk for russisk fromhet.

At Maximov ikke gikk til grunne, blant annet i alkoholisme, som han tydeligvis har grundig erfaring i, berodde ikke minst på hans erkjennelse av egen kunstnerisk begavelse. For å gi uttrykk for hva han opplevde i sin rotløse tilværelse, begynte han tidlig å skrive, fremfor alt lyrikk, og han debuterte med en diktsamling allerede i 1956. Gjennombruddet kom i 1961 med romanen «Vi bebor jorden» og den følgende, «Människan lever», som ble dramatisert og hadde stor suksess. Men «Sju dagar av skapande» ble forbudt av sensuren og ble spredt via Samizdat, og likedan ble det med «Karantän». Begge kom omsider ut på Possevs forlag i Frankfurt. I 1973 ble Maximov — som man kunne vente — ekskludert av det rus-

siske forfatterforbund, året etter fikk han tillatelse til å emigrere. I 1975 ble han fratatt sitt sovjetiske statsborgerskap. Han bor nå i Paris, men har mange intellektuelle kontakter i Vesttyskland, hvor han gir ut tidskriftet Kontinent, som er de russiske eksilforfatteres viktigste samlingspunkt.

En mangfoldighet av menneskeskjebner

«Sju dagar av skapande» er en stor episk roman som avspeiler hendelser i Sovjetunionen gjennom et par generasjoner i en familie. En mangfoldighet av menneskeskjebner kommer inn i synsfeltet (boken har, fornuftig nok, en liste over de viktigste personene i handlingen), og med dem får man gjennomleve et halvt århundres russisk liv. Det blir en realistisk skildring av livet i en politistat, av ulike menneskers reaksjon på hverdagens gleder og fortredeligheter, av spenningsforholdet mellom maktesløshet overfor samfunnsapparatet og individets frihet til likevel å innrette sitt liv i overensstemmelse med en overbevisning. I denne tilværelse kan hendelsene i noen grad påvirkes på det plan der mennesker møtes, lever og arbeider: den enkeltes personlige autoritet kan ha innflytelse på hans omgivelser, men når apparatet settes i gang, uttynnes virkeligheten til en abstraksjon. På dette plan finnes ingen kontakter, og enkeltmennesket blir maktesløst. At livet under slike forhold likevel kan være til å holde ut, beror for en stor del på to faktorer som ser ut til å kunne overleve hva som helst: humoren og fromheten. Ingen av dem lar seg utrydde fra den verden Maximov beskriver. Begge er i sannhet gudegaver.

Av de tre romanene står «Karan-tän» kanskje høyest som kunstverk betraktet. Handlingen er fast sammenbundet, men tillater alle slags sidesprang i tid og rom på en måte som direkte roper på filmatisering. Et tog fra et epidemiramt område blir stoppet midt ute på linjen og må stå der en tid. Ombord befinner seg

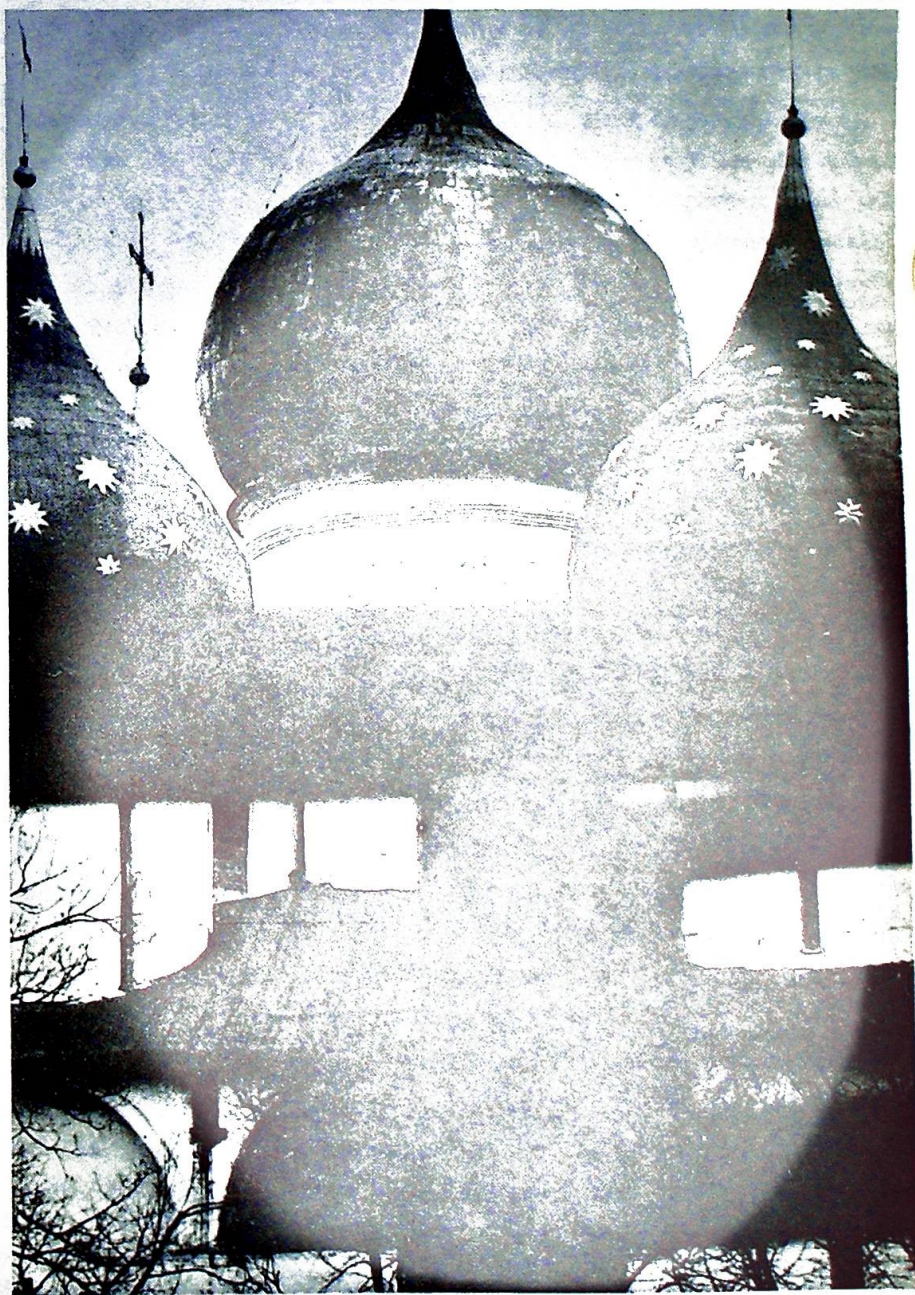
en ung offiser, Boris Chramov og hans elskerinne Maria. De er lei av hverandre og har til hensikt å gå fra hverandre. Under det nødtvungne oppholdet konfronteres de med andre skjebner, opplever rystende ting og får litt etter litt innsikt i seg selv og sitt forhold. For Maria går veien til klarhet gjennom erotikken, for Boris gjennom rusen. I beruset tilstand får han drømmer og visjoner, og på denne måten legges bit for bit til et bilde som etterhvert blir en helhet: Livet har en mening, en kjærlighetens mening, det kan leves i tro og ydmykhet, og i en stor frihet, dersom man vet å være trofast mot sin indre

overbevisning. Fantasien får i denne boken et spillerom som fører tanken til Bulgakov: Her finnes en visjonær intensitet, en livfullhet i dialogen, en barokk skjemt og en lyrisk grunn-tone, som gjør lesningen til en stor opplevelse.

Det hellige Russland

Men det er ikke bare, kanskje ikke engang først og fremst, de enkelte menneskeskjebner som står i sentrum for handlingen, det er Russland, til og med det hellige Russland, hvis historie personifiseres i en mystisk

(Forts. s. 15.)

Sekularisering

Tiden da religionen var en vesentlig bidragsyter til utforming av samfunnets målsetning og enkeltindividets prioriteringer er iferd med å bli fortid. Sekulariseringen er en kjensgjerning. Vi møter den uavlatelig. Kirke og kristendom mister kontroll over stadig større områder av våre liv. Lovgivning og beslutninger som tas på offisielt hold, bærer umiskjennelig preg av dét; enkeltmenneskets holdninger og handlinger likeledes.

Av erfaring vet de fleste av oss at selv om vi betrakter oss som kristne, kan vi ikke snu ryggen til utviklingen og si at dette slett ikke angår oss. Det kunne selvsagt være en fristende og enkel holdning — om enn ikke holdbar i lengden. Vi har vårt velavgrensete og trygge miljø, det som er utenfor angår oss egentlig ikke. Visst kan ghettoen virke forlokkende! Imidlertid vet vi utmerket at slikt er strutsepolitikk, og lite gagnlig for både oss og de omkring. Dagens situasjon forplikter jo åpenbart til deltagelse i det samfunn vi lever i, for å vise at ennå er ikke religiøse holdninger og verdier så uaktuelle at de kan ignoreres eller betraktes som museumsgjenstander. Her er vi alle forpliktet til å gi vårt bidrag alt etter muligheter og evner.

Mindre synlig, men minst like alvorlig, er det faktum at vi selv er iferd med å bli sekulariserte. Vi er nødvendigvis barn av vår tid, og det ville være naivt å tro at dette er noe som bare angår «de andre». Mange av oss føler det som en vanskelig balansegang samtidig å tilhøre en kirke med klare krav om sannhet og rett og et samfunn som etterhvert forlater flere av disse grunnleggende verdier. Vårt svar kan bli det kategorisk fordømmende som utelukker enhver dialog, men det kan også bli det overdrevent tolerante som godtar alt i sin åpenhet — og til syvende og sist forråder det kristne budskap. Noen ganger befinner vi oss ved ytterpunktene, men oftest et sted midt i mellom. Når vi inntar den strengt fordømmende holdning, er det ofte frykt som driver oss — frykt for at verdiene skal gå tapt. Når vi ivrig støtter opp om alt som er «i tiden», er også det en form for frykt — feighet! redselen for å bli stemplet som «anderledes». Vi bør vokte oss for å tro at vår tid er så enestående, at tidligere generasjoner aldri har vært stilt overfor tilsvarende problemer. Kristendommens historie er lang, likevel er ikke det kristne budskap blitt glemt. Vi må bare være utholdende, og vite at enhver balansegang er vanskelig!

FRA BISPEDØMMET:

16. mars er det 50 år siden pastor Eugène Laudy, Hønefoss ble presteviet.

18. mars er det 40 år siden pastor Harald Taxt, Oslo ble presteviet.

KATOLSK-LUTHERSK FORUM KOMMER

Et fast samtaleforum for Den romersk-katolske og Den norske kirke vil være et faktum i løpet av våren. Mellomkirkelig råd for Den norske kirke foreslår at det oppnevnes fire personer og overlater oppnevningen til sitt arbeidsutvalg. Deretter gjenstår en offisiell henvendelse til Den katolske kirke i Norge. Det nye forum vil først og fremst føre videre de samtaler som er i gang mellom katolikker og lutheranere internasjonalt. Det er allerede klart at Den romersk-katolske kirke i Norge ønsker å gå inn i slike samtaler.

Vår Kirke.

SVENSKER MOT PORNO

Mer enn 40 svenske kirkesamfunn, deriblant Den svenske kirke, har startet en landsomfattende kampanje mot pornografi.

Aksjonskomiteen hevder at den pornografiske industri i Sverige bare øker, og at stadig mer pornografisk materiell blir stilt ut i vanlige butikkvinduer.

Sverige har en egen lov som forbyr slik utstilling, men denne loven blir sjelden håndhevet. Et av virkemidlene i kampanjen er å levere politianmeldelse mot hver eneste butikk som stiller ut pornografi på en slik måte at det virker støtende.

Kirke-Aktuelt

MOZAMBIQUE

Et brev undertegnet av Mozambiques ni biskoper sirkulerer nå i Portugal. Man beklager der diskrimineringen de troende er utsatt for fra landets marxistiske regjering.

The Tablet

SOVIET

«Lokalkirken og dens forhold til den universelle kirke» er tema for uformelle drøftinger mellom Vatikanets sekretariat for kristen enhet og Den russisk-ortodokse kirke. Møtet vil finne sted i Odessa ved Svartehavet i april.

The Tablet

PAVENS BUDSKAP FOR FASTEN 1979

«Hva er skjedd med fasten?» spør du. Du synes at å være litt uten mat betyr ikke meget når så mange av våre brødre og søstre er ofre for krig og ulykker og lider både fysisk og moralsk.

Å faste har med personlig askese å gjøre. Den er alltid nødvendig. Men Kirken ber den døyte om å markere denne liturgiske tid også på en annen måte.

Fasten må ha en mening for oss. Den må vise verden at hele Guds folk — et folk som består av syndere — i bot forbereder seg til den liturgiske gjenopplevelse av Kristi lidelse, død og oppstandelse. Dette offentlige felles vitnesbyrd har utspring i hver enkelts botsånd. Det får oss også til å utdype denne indre holdning og styrker vårt ønske om den.

Å avstå fra noe betyr ikke bare å gi fra oss det vi ikke trenger. Av og til innebærer det å gi bort noe vi egentlig har bruk for lik enken i Evangeliet som visste at det hun ga bort allerede var en gave til henne fra Gud. Ikke å ha noe er å befri seg fra slaveriet under en sivilisasjon som alltid oppfordrer mennesker til større velvære og forbruk uten engang å tenke på bevarelsen av miljøet omkring — menneskehetens fellesarv.

Det kirkelige fellesskap oppfordrer til deltagelse i «Fasteaksjoner», og slik hjelpe til å dele det du eier med dem som har lite eller intet.

Kanskje står du fortsatt ledig på orvet fordi ingen har kalt deg til arbeid? Den kristne kjærlighets vin-gård mangler arbeidere. Kirken kaller deg dit. Vent ikke til det blir for sent å hjelpe Kristus i fengsel eller ten klær, Kristus forfulgt eller flykt-

ning, Kristus som sulten eller uten tak over hodet. Hjelp våre brødre og søstre som mangler det mest nødvendige — hjelp dem til å unnsnippe umenneskelige forhold og til å nå sann menneskelig fremgang.

Alle dere som er innstilt på å gi dette evangeliske vitnesbyrd om bot og deling, velsigner jeg i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn.

LOURDES

Hundreårsdagen for St. Bernadettes død vil bli feiret 16. april. De kirkelige myndigheter i Lourdes understreker at feiringen ikke vil være «en nostalgisk eller triumfalistisk tilbakevenden til fortiden, men en anledning til å «gjenoppvekke» den levende nåde Gud gir sin Kirke . . . gjennom Bernadettes liv, budskap og klare vitnesbyrd.»

11. februar på festen til Vår Frue Lourdes — opplyste paven at han vil reise til Lourdes en gang i løpet av dette året. *The Tablet*

MANGFOLDET I KATOLSK LITURGI: UTTRYKK FOR ENHET

Mangfoldet skader ikke, sa pave Johannes Paul II, da han mottok amerikanske katolske biskoper av orientalsk ritus. Mangfoldet er tvertimot det riktige uttrykk for enheten, understreket paven, som påpekte at Den katolske kirke ville være fattigere uten de rike kunstneriske uttrykksformer som er karakteristiske for orientalsk tradisjon.

KNA

NAMIBIA: HARDEST RASEDISKRIMINERING

Afrikanerne i Namibia i dag har det verre enn afrikanere både i Sør-Afrika og Rhodesia. På hvert eneste nivå i samfunnet er det diskriminering. Namibia er utsatt for et kolonistyre som verden sjelden har sett maken til.

Dette er konklusjonene på en studie over forholdene i Namibia som Marion O'Callaghan har utarbeidet for UNESCO.

— Vi fant rasediskriminering overalt, sier hun. — Både i eiendomsretten, administrasjon, undervisning, retten til å reise og bosette seg hvor man vil, og i retten til å ha politiske verv blir afrikanerne diskriminert. Alle de grunnleggende menneskerettigheter er satt ut av kraft i Namibia.

— Imidlertid, sier Marion O'Callaghan, — kan man ikke bruke rasisme som den eneste forklaringen på at situasjonen er så ille. De manglende menneskerettigheter og rasismen er unngåelige resultater av den måten samfunnet i Namibia er bygd opp på, av de gjentatte erobringer av landet (sist av Sør-Afrika), av hvordan økonomien fungerer og kapitalen samler seg opp.

Rasismen blir bevisst brukt for å skaffe billig arbeidskraft og høye profitter. Rasismen forener det hvite mindretallet og sørger for å holde statens utgifter nede. For ytterligere å holde flertallet nede, spiller den hvite regjeringen på stammemotsetninger og skaper gjerne nye der det ikke var noen fra før, sier Marion O'Callaghan.

News from UNESCO

VI BYGGER HU

Den nordiske Bispekonferanse har bestemt at inntektene av Fasteaksjonen i år skal anvendes til husbygging i det katastroferammete India. (Et lite beløp, 10 %, skal anvendes til mindre hjelpeprosjekter.)

Gjennom presse, radio og fjernsyn ble vi i høst ganske grundig informert om den flomkatastrofen som rammet store deler av India og særlig Vest-Bengal. Vi fulgte alle med i det strålende arbeidet de nordiske land utførte ved de hjelpeaksjoner Kirkens Nødhjelp og Røde Kors satte i gang, vi var alle med på å støtte denne aksjonen, og den ble virkelig

til hjelp og velsignelse for mange av innbyggerne i Vest-Bengal.

Det kan være nyttig å gjenoppskrifte noen fakta:

20 millioner mennesker ble berørt av flommen.

10 millioner mistet alt de eide.

100 000 kvadratkilometer land ble satt under vann.

1 million hus ble fullstendig jevnet med jorden.

5 millioner mennesker ble fullstendig uten tak over hodet.

13 000 folkeskoler ble utradert.

90 % av avlingene i Vest-Bengal eller 2,5 mill. tonn ris ble ødelagt.

1/2 mill. kveg ble tatt av flommen.

Alt dette gjelder Vest-Bengal som ble hardest rammet.

Så lenge katastrofen ga de store overskrifter i norske media, var vi alle levende med. Nå når katastrofen er over, har vi kanskje lett for å glemme det som har skjedd i India. Men det arbeidet som nå forestår, er ikke mindre betydningsfullt enn det katastrofearbeidet som er utført i høst.

De mennesker som takket være en rask innsats har fått nytt håp må hjelpes også i de månedene og årene som kommer. De som sitter ribbet tilbake og har mistet alt, har få muligheter til å skape seg selv en ny fremtid uten at vi kommer dem til hjelp.

I samråd med Caritas India har vi funnet frem til at noe av det viktigste og det beste vi kan gjøre er å hjelpe til med å bygge opp de mange hjem som ble ødelagt under flommen.

Det ville ikke være særlig velbragte penger om vi bare bygde opp igjen de jord- og løvhytter som de fleste fremdeles bor i i landsbyene i India. Vi vil gjerne være med på å bygge opp mer permanente hus — hus som kan stå for en støyt, som tåler en tornado eller en flom.

Det blir små og enkle hus, men likevel adskillig bedre enn det de var vant til fra før. Hvert hus vil komme på ca. 5-6000 kroner. I og med at hele Fasteaksjonen minus 10 % skal tilfalle dette husbyggingprogrammet i India, kan det bli ganske mange hus av det, og særlig mange kan det bli hvis vi får til et samarbeide med NORAD. Dette håper vi på, da vi også forsøker å legge inn et utviklingsprogram i våre prosjekter, f.eks. i form av kooperativer, omtrent på samme måte som vi har

Offer for
flomkatastrofen
i India.

S I INDIA

gjort det i Filippinene — i byen Jolo på øya av samme navn. Dette prosjektet gjør ganske gode fremskritt, selv om det p.g.a. visse praktiske vanskeligheter er blitt noe forsinket. Men nesten 200 hus står ferdige, og hele programmet på 417 hus vil være avsluttet innen utgangen av juli måned.

Biskopene våre sendte i adventstiden i fjor ut et hyrdebrev som bar tittelen «Bær hverandres byrder». La oss gjøre det, særlig nå i fastetiden. La oss bære sammen med Indias folk de kolossale byrder som er lagt på deres skuldre. Av de millioner som er rammet av katastrofen er det ikke så forferdelig mange vi kan hjelpe. Men en del er det, og sammen med våre katolske og andre kristne hjelpeorganisasjoner verden rundt kan vi være med på å gi det indiske folk en ny fremtid, et nytt hjem, en ny arbeidsplass og tenne et håpets lys for de kommende generasjoner.

Det er opp til hver enkelt av oss å avgjøre hvor tung den byrden skal være som vi vil bære sammen med våre indiske brødre og søstre. Når vi tenker på hva de har fått å bære, burde vi kunne påta oss litt av hvert i denne fastetiden.

Ovenfor lot jeg falle noen ord om husbyggingsprosjektet vårt i Filippinene. Det kan også nevnes at vårt prosjekt i Kenya, annen fase av landbruksskolen i Machakos, nå snart er fullført. Dette prosjektet har også gått noe langsomt, men situasjonen i Afrika er ikke enkel, og tilgangen på varer og tjenester kan av og til være noe treg.

Landbruksprosjektet i Sergipe i Brasil, hvor vi sammen med NORAD setter i gang kooperativer og kurser av forskjellig slag for å bringe landbruket opp på et mer moderne nivå, er vel i gang. Dette prosjektet går

over tre år, og vi skal komme nærmere inn på dette i en annen artikkel noe senere i år.

Når det gjelder det sosiale senter med polyklinikk i Macao, så er den saken noe vanskeligere. NORAD har ennå ikke fattet den endelige beslutning om å støtte dette prosjektet. Vi venter riktignok en avgjørelse i aller nærmeste fremtid, men dette ser ut til å være en prinsipp sak som NORAD tar seg god tid på. Det er nemlig første gang at NORAD er med på et prosjekt i Macao, og det er ikke alltid så lett å overbevise NORAD om at Macao virkelig er et utviklingsland, at det i høyeste grad fortjener vår hjelp og støtte. I alle fall er klinikken i Macao sikret kr. 300.000,— fra Fasteaksjonen 1978.

Arbeidet på dette sosiale senter er kommet i gang i den forstand at man har begynt å rive de gamle bygningsene for å klargjøre tomten. Det har tatt noe tid fordi det ikke alltid var like enkelt å skaffe beboerne i de gamle husene et nytt sted å bo. Men det er nå i orden.

Landbruksprosjektet i Ogoja, Øst-Nigeria, går sin gang. Vi har begynt på annen fase. Også her har vi vært litt uheldige fordi vår prosjektleder i Ogoja har vært rammet av sykdom, og det førte til en del utsettelse. Men nå har en annen overtatt, og vi håper det beste.

Ellers har vår nordiske fasteaksjon støttet en del mindre prosjekter som det vil føre for langt å komme inn på her, men de kan bli gjenstand for en senere artikkel.

Jeg ønsker dere alle en god fastetid, la dere ikke skremme. La oss huske Vår Herres egne ord: «Mitt åk er mildt og min byrde er lett».

Harald Taxt
Caritas-leder

FRA ØRKENEN:

ABBA AGATHON:

Om abba Agathon sa man at folk oppsøkte ham fordi de hadde hørt tale om hans store klarsyn. For å prøve hans tålmodighet — sa de til ham: «Er du denne Agathon som folk omtaler som eketeslagsbryter og hovmodig?» — «Ja, det stemmer,» svarte han. «Er du denne Agathon», fortsetter de, «som utstanselig kommer med dumheter og snakker vondt om andre?» — «Det er meg.» Da spurte de: «Er du kjetteren Agathon». Men han svarte: «Jeg er ingen kjetter». Da ber de ham: «Fortell oss hvorfor du har tatt imot alt det vi har anklaget deg for, men avvist denne siste anklagen.» Han svarte: «De første bebreidelsene gjør jeg meg selv, for de er gagnlige for sjelen. Men kjetteri er adskillelse fra Gud, og adskilt fra Gud vil jeg ikke være.»

FINT TILTAK FRA BIBELSELSKAPET

Bibelselskapet har kommet med et tilbud til alle eldre og svaksynte — Lukasevangeliet i en utgave med meget storstilte bokstaver. Det er vel ikke trykket noen bibeldel tidligere som til den grad hjelper eldre og svaksynte i lesningen.

Dessuten er den velegnet for skolebarn som enda ikke kan lese de finstilte biblene. Det er den nye bibeloversettelsen som er benyttet, og prisen for denne 128-siders boken er bare 10 kroner.

Den katolske kirke og bibelvitenskapen II

DEN ROMERSK-KATOLSKE KIRKE forholdt seg i det 18. og 19. århundre helt avvisende til den historisk-kritiske metode, dette til tross for at det faktisk var en katolikk som først antydte de nye metoder, Richard Simon (1638—1712), som skrev en kritisk historie av Det gamle testamente. Han anbefalte kritiske tekstutgaver (for å avløse Vulgata) og hadde et nyansert syn på spørsmålet om de bibelske forfattere. For Simon var det selvvinnende at dette synet ikke medførte noen fare for katolisismen, hvor Tradisjonen tolket Skriften, mens han anså det som skjebnesvangert for protestantene som kun hadde Skriftens autoritet å støtte seg til. Først langt senere viste det seg hvor rett han hadde. Selv opplevde han å se ti av sine bøker satt på 'index' (den offisielle listen over bøker som katolikker ikke skulle lese).

Kirken tar altså ikke opp utfordringen, og blir stående ved det tradisjonelle syn på den verbale inspirasjon. **DET FØRSTE VATIKAN-KONSIL** bringer intet nytt i denne henseende og nøyer seg med å bekreftede Tridentinerkonsilets utsagn, og fastslår på en enkel måte at «Gud er Skriftens forfatter», og at denne «må tolkes i tråd med den kirkelige tradisjon», 24/4-1870. Ingen nye hjelpemidler ønskes velkommen.

De første tegn på en mykere holdning kommer under Leo XIII. Denne lærde og humanistiske pave gav i 'Providentissimus Deus' (18/11—1893) uttrykk for et mer positivt syn på noen av bibelkritikkens muligheter, og det er blitt alminnelig å regne denne ensykliska som begynnelsen på den katolske bibelforskning. Selv om Skriften fremdeles

fastslås å være ufeilbar i sin helhet, understreker paven at dette ikke gjelder spørsmålet om hvem forfatterne var (Moses, Jesaja, evangelistene, etc.). Vulgata er fremdeles den offisielle tekst, men andre manuskripter bør også konsulteres. Hva vanskelige og omstridte avsnitt i Skriften angår, får den enkelte forsker frihet til å studere disse, men tolkningen må ikke gå ut over Tradisjonen. Leo oppmuntrer til studiet av de orientalske sprog og kulturer, men han går imot den 'høyere kritikk' (dette skyldtes ikke minst ekstreme liberale tolkninger fra protestantisk hold).

Pater LAGRANGE var den mest fremstående katolske forsker som nøt godt av dette klimaskiftet. I 1890 grunnlegger han École Biblique i Jerusalem, og i 1892 begynner «Révue Biblique» å se dagens lys. Pave Leo lot også opprette Den pavelige bibelkommisjon (30/10—1902), hvis oppgave det skulle være å oppmuntre katolske forskere i bruken av de nyere metodene, samtidig som den skulle ivareta læremessige interesser. Den første del av pater Lagrange's liv og virke i Jerusalem vitner om den vitenskapelige frihet som hersket under Leo. I sine artikler i «Révue Biblique» understreker han betydningen av å kjenne bøkernes litterære former, forfatternes historiske sammenheng og intensjoner. På slikt grunnlag daterer han Judits, Jonas' og Tobias' bok til en periode langt senere enn de historiske begivenhetene de beskriver. Om Mosebøkene skrev han meget i disse årene. Han avviser bestemt den katolske fundamentalisme (ifølge en av dens representanter skulle Adam være blitt til del en visjon av hele skapelsesprosessen,

som i form av muntlig tradisjon igjen var blitt overlevert til Moses!). Når han i sine bokanmeldelser (hvor han alltid er mest frittalende) refser han sine katolske kolleger, er det heller for konservative enn moderne holdninger. Mens hans eget verk alltid er forsiktig og sobert, er tendensen en stadig større åpenhet mot de nye forskningsmetodene.

TILBAKESTEG

Under Pius X (1903—1914) kom modernistkrisen, («St. Olav», nr. 23/24—1978), og resulterte i en skjerpet defensiv holdning fra Kirkens side. *Den pavelige bibelkommisjon* får nu en viktig rolle og blir mer og mer lik et inkvisisjonsorgan som holder øye med katolsk forskning. Sanctum Officium grep selv direkte inn i en del eksegetiske spørsmål og sto bak 'Lamentabili exitu' (3/7—1907) som fordømte modernistenes eksegetiske 'feil'. Følgende dekret kan tjene som eksempler:

13/2 1905 fordømmes det syn at de bibelske bøker inneholder sitater som selv ikke er inspirerte. 23/6 1905 forsvares de historiske bøkernes litterære karakter som historie. 27/6 1906 fikk vi vite at Moses hadde skrevet Mosebøkene. 30/6 1909 hevdes det at 1. Mosebok kap. 1—3 er historie (altså ikke legender, myter, saga etc.): Gud skaper alt i begynnelsen; 'en dag' er enten en dag eller en periode; mennesket skapes for seg; kvinnen skapes av mannen, etc. 28/6 1908 understrekes det at Jesaja virkelig profeterte om de nytestamentlige begivenheter og at hele Jesaja-boken kommer fra samme profet. 1/5 1910 slås det fast at hele Salmenes bok skriver seg fra tiden før landflyktigheten og at de enkelte salmenes overskrifter inneholder solide tradisjoner. 29/5 1907 forsvares det syn at Johannesevangeliet er skrevet av apostelen med dette navn.

Pius X var egentlig ingen humanist, selv om han var en usedvanlig hellig mann, og han så på bibelvitenskapen med stor skepsis, på en nokså unyansert måte. I 1910 innførtes den anti-modernistiske ed.

Denne perioden var meget vanskelig, særlig for menn som pater Lagrange. Han ble frarådet å offentliggjøre sin kommentar til 1. Mosebok og anbefaltes å vie seg de nytestamentlige studier (som av en eller annen grunn ble regnet for å være et 'tryggere felt' på denne tid). At han ble innblandet i moderniststriden skyldtes først og fremst at A. Loisy hadde bidratt med artikler i *Révue Biblique*. Selv var han ikke innblandet. Hans forfatterskap i dette tidsrummet var stadig preget av den krise man var oppe i, og han gikk også tilbake på en del tidligere synspunkter.

Det absolutte lavpunktet nådde vi under BENEDIKT XV (1914—1922). I sin 'Spiritus Paraclitus' (15/2 1920) er han enda mer negativ enn Pius og er stadig opptatt av å forsvare Skriftens bokstavelige mening. I følge denne rundskrivelsen er alle Bibelens historiske opplysninger ufeilbare. Han understreker at hensikten med bibelvitenskapen helt og holdent er den åndelige vekst og helliggjørelse. Noen av disse årene så også kardinal Merry Del Val som leder for Sanctum Officium (inkvisisjonens arvtager). Under ham lærte man å vokte sin penn og veie sine ord.

Den pavelige bibelkommisjon er også aktiv i denne perioden:

12/6 1913: Apostelgjerningene skriver seg fra ca. år 63 og er nøyaktig historisk reportasje. 18/6 1915: Paulus er forfatter av Pastoralbrevene og Hebreerbrevet. 1/7 1933: Evangeliene er alle skrevet før år 70. Matteus er det eldste. De inneholder alle bare korrekte historiske opplysninger.

FORNYELSE

Det egentlige 'frihetsbrev' for bibelvitenskapen kom egentlig først under Pius XII, med DIVINO AFFLANTE SPIRITO (30/2 1943, 50 år etter

Providentissimus Deus). Fryktens tid er over og linjen fra Leo XIII føres her langt videre. For det første skal Bibelen oversettes fra originalprogen og ikke fra Vulgata (denne ærverdige latinske versjonen er ikke alltid nøyaktig, innrømmes det, selv om den hele tiden har vært fri for feil hva tro og moral angår). For det annet er det Skriftens opprinnelige (og ikke 'åndelige') mening som er dens egentlige. For det tredje er det uklart hvor bindende fedrenes eksegese egentlig er. For det fjerde innrømmes det at Bibelen inneholder ulike litterære former (myter, legender, historie, roman, poesi, etc.) som alle tjener teologien. For det femte er det absolutt nødvendig å kjenne sin arkeologi og historie for å kunne etablere en teksts opprinnelige mening. For det sjette understrekes det at kun meget få tekster har fått sin tolkning fastlagt av Kirkens 'magisterium' (læreemбеде). Forskerne har endelig fått 'full frihet' (plena libertate), og det er blitt mulig å la Bibelen få tale sitt eget sprog.

Derved er avgjørelsene fra årene 1905—1915 og 1933 tilbakekalt, om enn på en implisitt måte.

Den pavelige bibelkommisjon får det nu travelt med å 'ordne opp' i den nokså selvmotsigende situasjon man offisielt befinner seg i. Allerede i 1941 var utviklingen i 'Divino aff-

lante Spirito' innvarslet i et brev til det italienske hierarki. Dette angrep anti-kritiske holdninger. I 1948 (i et svar til kardinal Suhard, erkebiskop av Paris) innrømmes det at 1. Mosebok 1—11 ikke er historie i moderne forstand. I 1950 oppmuntres det bibelvitenskapelige studium i presteseminarene. I 1955 anbefales bibelske studiegrupper, men disse skal være under biskopens ansvar og kun for dem som har forutsetninger for å forstå og som ikke vil uroes over problemene!

En uventet og skarpere tone kunne høres fra samme kommisjon under JOHANNES XXIII, noe man ikke alltid synes å være klar over. I Roma ser man anti-kritiske tendenser som fører til at professorene Lyonnet og Zerwick blir fjernet fra sine stillinger ved Det pavelige bibelinstitutt. Det var også under pave Johannes at den siste bok ble satt på 'index', nemlig den franske forskeren Jean Steinmann's 'Vie de Jesus' (1959), hvor forfatteren hadde hevdet at 'barn-domsevangeliene' hos Matteus og Lukas ikke nødvendigvis skal tas bokstavelig i historisk forstand. I 1961 kom så Det hellige officiums 'Monitum' om Bibelens historiske pålitelighet. Tonen er her skjerpert og negativ, advarende og overformynderisk, og rommer formaninger til dem som populariserer bibelvitenskapen.

(forts. s. 15)

Himmelens ridder

Ved Marit Flagstad

«Amal Nor - den besatte» var tittelen på første bind av Felix Thoresens romanserie. «Himmelens ridder» er annet bind.

Amal Nor og hans venn Balduin er Gral-søkere, de har gitt seg ut på leting etter den hellige Gral, den opprinnelige nadverdskalk. Ifølge legenden ble den ført til Britannia av Josef fra Arimatea. Gjennom århundrer ble den tatt vare på før den forsvant en gang i middelalderen. Tross navnene og det forunderlige forehavende er de to unge menn norske. Vi møter dem i Istanbul og følger dem til Grekenland hvor storparten av handlingen i dette bind foregår.

På bokens tittelblad er fortellingen betegnet som fantastisk. Det er et mildt uttrykk. Den er direkte utrolig, i enkelte trekk dessuten rent ut sagt makaber. Hva er det som likevel fascinerer, som gjør at man leser videre med interesse?

For det første har de gamle legendene eller folkloren om den hellige Gral fått en bred plass i boken. Stoff som dette har ofte enn slags mystisk tiltrekningskraft. Men viktigere er selve det *sikte* som driver Gral-søkerne: «Når den hellige Gral en gang blir gjenfunnet, da oppfylles de gamle spådommer. Verden blir løst fra sine forbannelser, og hele menneskeheten blir forsonet.» Dette er deres høye mål. Den som skal håpe på å fremme slike intensjoner, må selv bli foredlet. Midlene er de velkjente, askese og bønn.

Man møter her en mystikk med kristent innslag, men med preg også av andre religioner. En åndelig kamp for å forbedre verden og menneskeheten er bokens egentlige innhold.

Felix Thoresen:
Amal-Nor - himmelens ridder.
Dreyer, 1978.

Av pavens

Pavens taler i Santo Domingo og Mexico City og hans åpningstale ved Puebla-konferansen, har angitt tonen og retningen for et møte av verdensomspennende viktighet. Vi gjengir her de viktigste punktene fra åpningstalen.

«Før jeg fortsetter mitt pastorale besøk i Mexico og før jeg vender tilbake til Roma, ønsker jeg i det minste å etterlate dere som pant på mitt nærvær, noen få ord — uttrykk for en hyrdes omsorg og en fars kjærlighet; ord som er gjenklang av mine hovedanliggender for det tema dere har valgt å ta opp og for Kirkens liv i disse avholdte land.»

DEN PASTORALE OPPGAVE

«Årvåkenhet for lærens renhet — grunnlaget for oppbyggingen av det kristne fellesskap — sammen med forkynnelsen av Evangeliet, er den første og ufravikelige plikt for hyrden eller den som underviser i Kirkens tro.

En solid lære om Kristus må gi dere lys til alle de doktrinale og pastorale spørsmål dere skal ta for dere i de kommende dager . . .

I enkelte tilfelle blir enten Kristi guddom forbigått i stillhet eller gitt en tolkning i strid med Kirkens lære. I andre tilfelle vil man fremstille Jesus som en politisk skikkelse; som en som kjempet mot romersk undertrykkelse og romerske myndigheter og som deltok i klassekampen. Denne oppfatningen av Kristus som en politisk skikkelse, en revolusjonær, som den ødeleggende mann fra Nasareth, stemmer ikke med Kirkens lære . . . Han godtar ikke standpunktet til dem som sammenblandet det som tilkom Gud med rent politiske holdninger (Mt. 22,21; Mk. 12,17; Jn. 18,36). Han forkaster utvetydig tilflukt til vold. Han åpner sitt budskap om omvendelse for alle uten å utelukke selv tollere. Hensikten med hans gjerning stikker meget dypere.

Den er fullstendig frelse gjennom en kjærlighet som omskaper, tilgir, gjenforener og skaper fred.

I en av pave Johannes Paul I's vakre læreforskrifter som tar opp håpet, advarer han: «Det er galt å hevde at politisk, økonomisk og sosial frigjøring faller sammen med frelse i Jesus Kristus, at *Regnum Dei* blir identifisert med *Regnum Hominis*.»

Kanskje en av de største svakheter ved dagens sivilisasjon er et ufullstendig menneskesyn . . . Stilt overfor så mange andre former for humanisme som ofte er betinget av et rent økonomisk, biologisk eller psykologisk syn på mennesket, har Kirken rett og plikt til å forkynne den sannhet om mennesket som den har motatt fra sin lærer, Jesus Kristus. Gud gi at ingen ytre tvang må hindre Kirken i det. Når en Kirkens hyrde klart og utvetydig forkynner den sannhet om mennesket som ble åpenbart for ham av han som «vet hva som bodde i mennesket», må han derfor oppmuntres med den visshet at han gjør mennesket den størst mulige tjeneste.

Denne fullstendige sannhet om mennesket utgjør grunnlaget for Kirkens sosiale lære, og også grunnlaget for sann frigjøring. I lys av denne sannhet er ikke mennesket underlagt økonomiske eller politiske prosesser, disse prosessene er i stedet tildelt og underlagt mennesket.»

Så følger et avsnitt hvor det blir understreket at Kirkens enhet må vernes om av alle som tilhører Guds folk på vandring, slik det oppfordres til i *Lumen Gentium*. Vi retter så oppmerksomheten mot det tredje avsnitt:

MENNESKELIG VERDIGHET

«De som kjenner Kirkens historie, vet at det alltid har vært beundringsverdige biskoper som har forpliktet seg til å fremme og modig forsvare den menneskelige verdighet hos dem

åpningstale i Puebla

som Herren har betrodd dem. Deres biskopelige oppdrag har alltid drevet dem til det fordi de har ansett menneskelig verdighet som en evangelisk verdi som ikke kan ringeaktes uten at man samtidig synder mot Skaperen. La oss huske at Kirkens inngripen i verdslige anliggender som menneskenes fremgang, utvikling, rettferdighet, menneskerettigheter, alltid vil være i menneskets tjeneste — og mennesket da sett ut fra den kristne antropologi. Kirken trenger altså ikke å søke tilflukt i systemer og ideologier for å elske og forsvare mennesket eller for å bidra til dets frigjøring...

Uansett hvilke plager og lidelser som tynger mennesket, så er det ikke gjennom vold iblandet makt og politiske systemer, men gjennom sannheten om mennesket at det går mot en bedre fremtid. Kirkens røst... fortjener og bør bli hørt også i vår tid når rikdommen til en liten gruppe vokser i samme grad som fattigdommen blir større for flertallet av menneskene. Det er da Kirkens lære blir virkelig aktuell: all privat eiendom må innebære en sosial forpliktelse. Kirken må ta stilling og gi veiledning til folkenes ledere. Slik vil den være med på å fremme et samfunn hvor det kristne og evangeliske prinsipp tilslutt vil bære frukt i form av en mer rettferdig og lik fordeling av godene, ikke bare innenfor de enkelte land, men i hele verden. Kirken vil også sørge for at de landene som er sterkere ikke bruker sin makt til å skade dem som er svakere.

De som har ansvar for staters og nasjoners offentlige liv må forstå at det blir fred innenfor og utenfor landets grenser først når det blir innført et sosialt og økonomisk system grunnet på rettferdighet.

Atter en gang sier vi det med kraft: vis respekt for mennesket, det er Guds bilde. Forkynn slik at dette

blir virkelighet, slik at Herren omskaper hjertene og menneskeliggjør det politiske og økonomiske systemet utfra menneskets ansvarlige forpliktelse.

La meg altså få lov å be dere — som hyrder — være særlig klar over hvor mye det haster med å gjøre de troende oppmerksomme på Kirkens sosiale lære.

Særlig må man legge vekt på å skape en sosial samvittighet på alle plan og områder. Når urettferdigheten blir større og avstanden mellom fattige og rike øker smertefullt, da

må den sosiale lære — overalt hvor Kirken er representert — bidra til handling og utvikling. Dette angår særlig legfolk: «De forpliktelser og oppgaver som melder seg på det verdslige plan, angår prinsipielt, men ikke utelukkende, legfolket.» («Kirken i verden av idag.» s. 43... Er ikke særlig de — p. g. a. sin plass i Kirken — kalt til bidrag på det politisk og økonomiske plan, og til aktivt å fremme menneskerettighetene?»

Teksten er hentet fra «La Croix» og «The Tablet». Forkortet.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke, Frans'skanerne,</i> Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 1, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.:	19.00 —	11.00
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.:	9.30	
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: sønd.:	18.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Krstian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i> Wedemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.:	18.00 —	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Fl'ntegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Norvesund, tlf. 37 558	lörd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stor-</i> <i>gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277</i>	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
<i>St. Elisabethstrene,</i> Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00 —	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i> Håreksgt. 82			15.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke,</i> Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

POLSKE PIONERER

I den polske industriby Nova Huta vil menigheden indrette et hospital for kræftpatienter. Det er meningen, at patienterne skal kunne blive passet af deres egne familiemedlemmer. Dette fortalte sognepræsten fra Nova Huta p. Josef Gorzelany for nyligt ved en pressekonferance i Wien. Hospitalet skal bygges på en 3.000 kvadratmeter stor grund. Det skal have fire afdelinger med hver 32 senge.

Nova Huta er en ret ny industriby i nærheden af Krakow. Den er en by, der er blevet til «på tegnebrættet», og det indgik ikke i planerne, at byen skulle have en kirke. Imidlertid var 100.000 af byens

indbyggere troende katolikker, der gik ind i en årelang og sejt kamp med myndighederne for at få lov til at bygge en kirke.

Da de endelig — kraftigt understøttet af den daværende ærkebiskop af Krakow, vor nuværende pave — fik byggetilladelse, manglede der både maskiner og penge. Men de tog selv fat og byggede i deres fritid kirken med økonomisk støtte fra udlandet, især Østrig. Efter 10 års forløb blev kirken 15. maj 1977 indviet af kardinal Wojtyla, der nu er pave Johannes Paul II. I år går menigheden i gang med at bygge kræfthospitalet.

'Katolsk Orientering'

Jon Eikemo leser:

«Lidelsens vei»

Av Paul Claudel

Oversatt av Gurli Vibe Jensen
Bearbejdet av Truls Winther.

En pasjonskveld med opplesning, musikk, bilder.
Orgelresitasjon: Kari Skjølaas.
Presentasjon: Truls Winther.

Sted: Østerås kirke i Bærum.
Tid: Torsdag 15. mars kl. 20.

Inngangsbillett kr. 10.
Arrangeres med støtte fra Bærum kommune.

LITURGISK KALENDER

MARS

- Ferial. Jes. 58, 1-9a. Mt. 9, 14-15.
- Ferial. Jes. 58, 9b-14. Lk. 5, 27-32.
1. søndag i Fasten. Gn. 9, 8-15. 1. Pe. 3, 18-22. Mk. 1, 12-15.
- Ferial. Lev. 19, 1-2.11-18. Mt. 25, 31-46.
- Ferial. Jes. 55, 10-11. Mt. 6, 7-15.
- Ferial. Jonas 3, 1-10. Lk. 11, 29-32. (Perpetua og Felicitas, martyrer).
- Ferial. Ester 14, 1.3-5.12-14. Mt. 7, 7-12. (Johannes av Gud, munk).
- Ferial. Esek. 18, 21-28. Mt. 5, 20-26. (Franciska fra Roma, nonne).
- Ferial. Devt. 26, 16-19. Mt. 5, 43-48.
2. søndag i Fasten. Gn. 22, 1-2.9a.10-13.15-18. Rom. 8, 31b-34. Mk. 9, 1-9 (Gr 2-10).
- Ferial. Dan. 9, 4b-10. Lk. 6, 36-38.
- Ferial. Jes. 1, 10.16-20. Mt. 23, 1-12.
- Ferial. Jer. 18, 18-20. Mt. 20, 17-28.
- Ferial. Jer. 17, 5-10. Lk. 16, 19-31.
- Ferial. Gn. 37, 3-4.12-13a.17b-28. Mt. 21, 33-43.45-46.
- Ferial. Mika 7, 14-15.18-20. Lk. 15, 1-3.11-32. (Patrick, biskop).
3. søndag i Fasten. Ex. 20, 1-17. 1. Kor. 1, 22-25. Joh. 2, 13-25.
- Josef, Jomfru Marias brudgom, solemnitás. 2. Sam. 7, 4-5a.12-14a.16. Rom. 4, 13.16-18.22. Mt. 1, 16.18-21.24a. eller Lk. 2, 41-51a.
- Ferial. Dn. 3, 25.34-43. Mt. 18, 21-35.

Bønneintensjon for Kirkens misjon i mars:

La oss be for de misjonærer som p.g. av alder, helse eller andre årsaker ikke lenger kan være aktive. Måtte de likevel fullbyrde sitt misjonskall.

Vatikanet og Italia mot total adskillelse?

— For 50 år siden indgik Vatikanet — i Mussolinis tid — det såkaldte Lateranforlig med Italien. Republikken Italien er nu ved at tage afgørende skridt til at erstatte det i traktaten indeholdte og stadigt gyldige konkordat mellem Italien og Vatikanet med et nyt.

Mens det nu gældende konkordat indeholder 40 artikler, indeholder udkastet til det nye kun 14, hvori de væsentligste spørgsmål ordnes. Alt andet overlades til den italienske lovgivning.

Grundlaget for udkastet er to principper, som også Det andet Vatikan-koncil har anerkendt: Alle borgeres ligestilling og respekten for den enkeltes samvittighedsfrihed. Derfor er også — som ministerpræsident Andreotti betone- det over for senatet — alt det fjernet fra udkastet, der kunne give det ud- seende af, at staten er kirkens »verds- lige arm«.

Ægteskabslovgivningen ændres

Den totale adskillelse af det verdslige og religiøse område af stat og kirke,

skal også gennemføres i ægteskabslov- givningen:

Således betegnes ægteskabet ikke mere i det nye konkordatudkast som et »sakrament«. Når fremover ægteska- ber erklæres for ugyldige af de kirkelige domstole, skal den italienske appelret udtale sig om de civilretslige følger — især om underholdsforpligtelserne.

Den religiøse undervisning garanteres

Den religiøse undervisning garanteres i statsskolerne. Det er dog forudset i konkordatudkastet, at forældre i frem- tiden, allerede når deres barn begynder i skolen, skal afgøre, om barnet skal deltage i religionsundervisningen el- ler ej.

Det drejer sig her ikke om en folke- afstemning for eller imod religion, siger ministerpræsident Andreotti. »Skolen er nødt til at organisere religionsunder- visningen og må derfor vide, hvem der vil deltage i den, ganske lige- som den må vide, hvilke fremmed- sprog de enkelte elever ønsker at blive undervist i.

Når man stadigt betragter den ka-

tolske religionsundervisning som vigtig i opdragelsen af den italienske ungdom, og den derfor tilbydes i statens skoler, er det fordi »den katolske religions principper hører til det italienske folks åndelig arv og historiske tradition«.

Det er altså mere en kvalitativ vur- dering, der ligger bagved end den så ofte benyttede kvantitative, at flertallet af italienere er katolikker.

Den italiske stat ønsker i øvrigt, at alle de repræsenterede religionssamfund i Italien skal behandles ganske ens. Parallelt med forhandlingerne med Va- tikanet om et nyt konkordat foregår der forhandlinger med en waldesisk- metodistisk delegation og med en dele- gation fra det jødiske trossamfund i Italien med det formål at nå til en lig- nende overenskomst med dem.

Katolsk Orientering.

Til alle som skal til Assisi i år har vi et stort udvalg i bøger fra- og om Assisi og om Frans, alle nydelig illustrert:

Franziskus von Assisi — Text P. Gerhard Ruf O.F.M., kr. 48,—
Assisi Stadtführer, ———— kr. 14,50
Assisi Art and History in the Centuries — 180 coloured plates,
kr. 44,—.

Assisi — English Guide Book, kr. 14,50.

L'Umbria — An illustrated anthology of the beauties of Umbria,
tekst på italiensk, fransk, tysk, engelsk, kr. 24,—.

The Life of St. Francis of Assisi, Nest De Robeck, kr. 17,50.

v. Doornik: Frans av Assisi, En profet for vår tid, kr. 37,—.

J. Jørgensen: Den Hellige Frans af Assisi, kr. 37,—.

1 mappe med 28 farvereproduksjoner av Giotto, kr. 29,—.

Hertling & Kirschbaum: The Roman Catacombs, kr. 25,—.

The Vatican City and Christian Rome — dette er ikke bare en
praktfullt illustrert bok, men har også en utmerket tekst, fyldig
og meget informerende, kr. 391,—.

På kassetter har vi fått inn:

Bach: H-Mollmesse m/Nicolas Harnoncourt og Wiener Sängerknaben, 2 kassetter i eske, kr. 110,—.

Bach: Ouvertüren 1-2, 3-4, á kr. 60,—.

Gregoriansk sang på kassett á kr. 50,—.

La Journée Monastique, Chants Liturgiques, Chefs-D'Œuvre Gregorien, Gregorien á Citeaux.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsostrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	} Arendal
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	} Bergen
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusostrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tromsø
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Trondheim
St. Mikals prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Tønsberg
St. Franciskus Hosp	
St. Magnus Kirke	} Tønsberg
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

film:

HØSTSONATEN

Dette er Ingmar Bergmans første film etter «Ormens egg» som mange betegnet som mislykket. Med «Høstsonaten» er Bergman igjen inne på tradisjonelle veier. Det er slik vi husker ham. Her presenteres vi nok en gang for en indre konflikt i to kvinnesinn, en konflikt som er skapt av forholdet mellom de to hovedrollenehaverne.

Liv Ullmann spiller prestefrue og datter av en kjent pianistinne i Ingrid Bergmans skikkelse. En dag inviterer datteren sin mor til et besøk på prestegården, noe som samtidig er et møte mellom mor og datter etter mange års atskillelse. Møtet utvikler seg til å bli et oppgjør mellom de to, på den ene siden moren, som har satt karrieren fremfor hjemmet og de to døtrene. Den ene (Liv Ullmann) har et stort sår i sjelen etter morens likegyldighet, mens den andre datteren er blitt legemlig krøpling. Selv prøver Liv Ullmanns prestefrue å skape et hjem for seg og sin mann, men barnet deres dør, og det resulterer i at også *dette* hjemmet mangler noe fundamentalt. Hun kompensere for tapet av barnet ved å ta seg av sine syke søster.

Møtet mellom de tre blir for sterkt, og moren flykter fra sine to døtre, tilbake til pianoet.

Det er ikke fritt for at en stusser litt når en ser denne filmen. I dag er det blitt nesten tabu å hevde at kvinnens plass er i hjemmet og intet annet sted. Bergman trosser daghjem, kvinnefrigjøring og likestilling

og hevder i denne filmen at barn *må* ha en mor, med all den trygghet det medfører. Filmen blir en slags anklage mot moren, som sviket det som for Bergman er det viktigste, morskallet.

En slik holdning kan diskuteres, men en slik diskusjon hører ikke hjemme i en filmanmeldelse. Spørsmålet er, hvordan formidles dette budskapet? En svakhet hos Bergman er at virkemidlene ofte blir så voldsomme at de grenser til det komiske/patetiske. Det er for eksempel i drøyeste laget når den nærmest lamme datteren kravler over gulvet for å finne sin mor, eller når vår prestefrue griner som en liten unge. Liv Ullmann er dessuten svært lik seg selv, også i denne filmen. Vi er etter hvert blitt svært vant til hennes måte å tolke en rolle på. Hva med litt variasjon? Men, filmen har også positive elementer. Ingrid Bergman som moren er fabelaktig, og Sven Nykvists fotografering er alene verdt billetten. Her har vi fotokunst på det høyeste.

Men konklusjonen må allikevel bli at denne filmen representerer lite nytt. Den er dyktig laget, men det hele blir lite annet enn variasjoner over et eldgammelt tema.

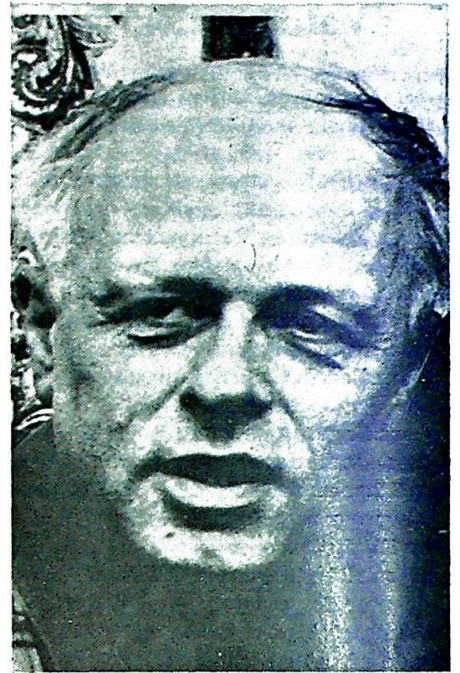
Christian Boe Astrup.

BØKER:

Et dokument fra russisk virkelighet

«Et år i Sakharovs liv» er tittelen på en samling brev, artikler og intervjuer med nobelprisvinneren Andrej Sakharov.

Sakharov fikk Nobels fredspris i 1975 som takk for sin innsats for menneskerettighetenes utbredelse i Sovjetunionen. Foreliggende bok er en samling dokumenter fra 1976 og 1977. Boken vitner om hvilket tålmod det ligger bak de opposisjonelles innsats. Om og om igjen blir vesten gjort oppmerksom på den sovjetiske virkelighet. Uten stans dokumenterer Sakharov den overløst de opposisjonelle lider. Derfor er boken først og fremst et monument over et menne-

skets iherdige kamp for virkeliggjørelsen av sine idealer.

Svakheten ved boken er den samme som for de fleste brev- og artikkelsamlinger, nemlig at boken har lett for å virke fragmentarisk, uten indre sammenheng. Redaktøren, Jefrem Jankelevitsj, har riktignok prøvd å bøte på dette ved omfattende kommentarer, men det hadde kanskje vært en ide å være mer selektiv i utvalget av tekster, og dermed gjort det totale inntrykk mer enhetlig. Endel av telegrammene kunne f.eks. med fordel vært kuttet ut. De forteller lite nytt, og viser kun at kontakt ble tatt. Hadde hensikten vært å fortelle leseren at Andrej Sakharov har vært i kontakt med et visst antall mennesker i angjeldene år for å fremme kravet om menneskerettighet for Sovjets befolkning, så kunne det høye antall tekster ha vært forsvart.

Men bokens hovedmålsetting ligger vel i å vise hva Sakharovs arbeide innebærer, hva hans idealer representerer. Og dette kunne man godt ha fått frem på et adskillig lavere antall sider.

Så Sakharovs innsats til tross, dette blir så langt at det blir kjedelig.

Christian Boe Astrup

Et år i Sakharovs liv
206 sider
Cappelen 1978

DET HELLIGE...

(Forts. fra s. 3.)

skikkelse ved navn Ivan Ivanovitj Ivanov, en slags velvillig demonisk regissør av Boris' lærerike rangling. Maximov har selv, i et etterskrift, daterert 1978, klargjort sine intensjoner, slik at ingen skal kunne unngå å begripe: han har tatt opp igjen slavofilenes forestilling om Russlands evige bestemmelse i verdenshistorien: Å være en advarsel for andre folk. Men denne tanke tillemper han nåtidens Russland:

«Kanskje var det en Forsynets tilskikkelse... at Marx' umenneskelige doktriner først søkte å få fotfeste nettopp i Russland. For av alle folk... er det russiske minst skikket til organisk å tilegne seg en rasjonell lære... Russland har ligget på kne, men har nå reist seg og skal, i nær fremtid, vise verden sitt ansikt som er forvandlet gjennom lidelse. Og det skal legge grunnlaget for en åndelig gjenfødelse i vår tidsalder.»

Maximov gjør seg imidlertid ingen illusjoner om verden. Mennesket befinder seg i strid med seg selv, med sitt innerste vesen, med Gudsbildet i seg. Hva vesten angår, er menneskene der ideologisk bedøvet og uimottagelige for fakta. Denslags besværer dem ikke i det hele tatt, konstaterer Maximov: Vest-Europas rødeste universitet har Berlinmuren på et stenkasts avstand, og kan altså på nærmeste hold iaktta teoriens virkeliggjørelse i praksis. Men teoretiseringen fortsetter ufortrødent, man lar seg ikke forstyrre av slike bagateller. Materialismen triumferer for øvrig med hvilke som helst ideologiske fortegn, og alt tyder på at det bærer mot katastrofe, kanskje den endelige katastrofe. Allikevel, eller kanskje nettopp derfor, er det for Maximov og hans meningsfeller viktig å opprettholde kontakten mellom dem som har fått innsikt. De skriver ikke for å omvende døde, men for å skape et møtested for dem som har ører å høre med.

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

FORSIKRINGS-AKTIESKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

RESPEKT FOR LIVET

Den italienske bispekonferanses plenarforsamling ba i mai 1978 om utarbeidelsen av en pastoral rettleiding for abortspørsmålet. Denne er nå blitt offentliggjort under tittelen: «Det kristne fellesskap og respekten for det begynnende menneskeliv.» Rettleidingen er inndelt i to deler. Den første tar opp Kirkens lære om abort som sådan — først som moralsk uorden, dernest i forhold til dem som på en eller annen måte tar del i en abort. I den andre delen behandles det kristne fellesskaps pastorale gjerning til fordel for det begynnende liv. Der understreker man den kristne plikt — individuelt og kollektivt — til å forkynne det kristne budskaps «sær egenhet» når det gjelder menneskeverdet.

The Tablet

FORFØLGELSE AV KRISTNE I SØR-KOREA FORTSETTER

Seoul, Korea — Forfølgelsen av kristne i Sør-Korea fortsetter, ifølge opplysninger fra det nasjonale kirkeråd i landet. Overgrepene går for det meste ut over kristne som er i opposisjon til landets president, Park Chung Hee. Like før jul ble det frigitt 106 politiske fanger, men ingen av de mange fengslete kristne ble løslatt. Det er kjent at flere av de som sitter fengslet har vært utsatt for tortur.

Det Sør-Koreanske Kirkeråd har nå sendt ut en appell til kirker over hele verden hvor de ber kirkene sende støtte-telegrammer på vegne av de kristne som blir forfulgt i Sør-Korea.

Kirke-Aktuelt.

DEN KATOLSKE ...

(Forts. fra s. 9.)

DET ANNET VATIKANKONSIL

representerer en forhåpentlig endelig orientering mot linjen fra Leo XIII og Pius XII. Denne ble innvarslet av et dokument fra Den pavelige bibelkommisjon (21/4 1964) 'Om evangeliens historiske pålitelighet' hvor bibelvitenskap anbefales. Litterærkritikken og formkritikken godkjennes. Utviklingen fra Jesus via apostlene og til forfatterne understrekes: Jesus representerer sin samtids mentalitet; disiplene utvikler hans budskap sterkt i lys av Kirkens liv og lære; forfatterne selv skriver for ulike kirkesituasjoner, gjør utvalg av materialet, og er i sin ånd, om ikke i bokstaven, tro mot Jesu budskap. Evangeliene er derfor ikke reportasje, men forkynnelse.

KONSILET SELV behandler bibelvitenskapen i sitt berømte dekret om åpenbaringen (De revelatione, 18/11 1965). Selve dokumentets lange og kontroversielle historie er av stor teologi-historisk betydning. Hele 5 revisjoner krevdes før man ble enige om teksten. Åpenbaring forstås her som uttrykt i Guds gjerninger og ord. Det springende punkt i 'De revelatione' er behandlingen av åpenbaringsens 'kilder': Skriften og Tradisjonen. De må ikke lenger forstås som adskilte, separate kilder, men som en enhet — uten at denne ble helt nøyaktig definert. På den ene siden «går de enhetlig opp i hverandre og er orientert mot det samme mål», men «Kirken henter ikke sin visshet om alt hva Gud har åpenbart fra Skriften alene». Slik balanseres de to med, og ikke mot, hverandre. Om inspirasjon sier konsilet at sannheten er av Gud og når oss gjennom forfatterne. Dette konsildekretet er ofte blitt kritisert for å ha et noe lavt syn på Det gamle testamente, utelukkende som en forespeiling av Det nye (altså en 'kristologisk' tolkning) og har lite å si om dets egenverdi.

TILBAKEBLIKK

Vi er ved veis ende, en vei som har vært lang og kronglete. Skal man forsøke å karakterisere Kirkens fremgangsmåte må det bli med ordene 'progressiv konservatisme'. Dette er ingen dårlig vei for en verdenskirke. Vi kom sent, men godt. Katolske forskere gikk naturligvis i skole hos sine protestantiske brødre og lærte sitt fag dér, men de har på kort tid blitt i stand til å levere mange og viktige bidrag til bibelvitenskapen. I dag er det vanskelig å påvise større forskjeller mellom katolsk og protestantisk eksegese. Forskjellen ligger heller i spørsmålet om bruken av Bibelen i Kirken og forholdet til Tradisjonen.

Kirkens sentraliserte styre og behandling av teologiske anliggender kan gi inntrykk av å være altfor engstelig og påpasselig. Men på den andre siden har vi unngått å komme i den samme situasjon som protestantene, hvor Kirken er spaltet i en konservativ og en liberal fløy, nettopp over bibelvitenskapen. Her i Oslo

har vi to teologiske fakulteter, og fundamentalismen flourer i kristenfolket på en måte som skaper mistillit til teologene. Splittelsen blir så dyp fordi nettopp Bibelen er autoritetsprinsippet. I følge katolsk syn er denne situasjonen avverget ved at spørsmålene behandles på høyeste hold, som har autoritet og er bindende.

Bibelstudiene står i dag i sentrum for all teologisk utdanning i Kirken. Den har hjulpet oss til å løse en god del av de problemene som ble stilt av rasjonalismen og moderne vitenskap. Når inspirasjon forstås som teologi er vi bedre i stand til å møte nye problemer og la oss belære. Hele saken gjelder forholdet mellom *inspirasjon* og *ufeilbarlighet*. Kirken har kommet til å forkaste en naiv forståelse av den siste samtidig som den fortsatt hevder den første. Det var en mental omstilling som måtte til. At dette var påkrevet kan det ikke herske noen tvil om all den tid et slikt naivt forhold til Bibelens ufeilbarlighet lenge har vært en av de store anstøtsstenene ved kristendommen for mange intellektuelle. Vi har etter hvert vennet oss til å forstå. Skriften som et *vitnesbyrd* om åpenbaringen, og et teologisk sådant, mens *åpenbaringen* selv er å finne i Guds store miskunn mot sitt folk Israel og i Jesu person.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480